

Hachette Filipacchi Associés gegn Frakklandi

Dómur frá 14. júní 2007

Mál nr. 71111/01

10. gr. Tjáningarfrelsi

Fjölmíðlar. Myndbirting.

1. Málsatvik

Kærandi, Hachette Filipacchi Associés, er lögaðili með skrásett aðsetur í Levallois-Perret í Frakklandi og gefur meðal annars út vikuritið Paris-Match.

Þann 19. febrúar árið 1998 birtist í vikuritinu grein um morðið á héraðsstjóra Korsíku sem átti sér stað 6. sama mánaðar. Með greininni var birt mynd af líki hans þar sem það lá á götunni ásamt eftirfarandi texta: „Föstudaginn 6. febrúar kl. 9:15 skrifaði Claude Erignac, hér á þessari gangstétt í Ajaccion, hörmulega blaðsíðu í sögu okkar með blóði sínu”.

Ekkja og börn fylkisstjórans fóru fram á lögbann gegn nokkrum fyrirtækjum, þar á meðal kæranda, auk þess sem þau fóru fram á haldlagningu allra eintaka ritsins þar sem myndirnar hefðu birst. Einnig fóru þau fram á að bann yrði lagt á sölu ritsins að viðlagðri sekt. Að þeirra mati gæti myndbirtingin ekki talist hafa upplýsingagildi fyrir almenning heldur væri hvati hennar eingöngu fjárhagslegur. Sem slík teldist hún vera óbærilegur átroðningur á einkalífi þeirra.

Hinn 12. febrúar 1998 kvað dómari á um lögbann gagnvart kæranda og gerði honum að birta, á eigin kostnað, yfirlýsingu í vikuritinu þess efnis að myndbirting af líki fylkisstjórans hefði brotið gegn einkalífi ekkju hans og barna. Kærandi áfrýjaði og hélt því fram að umrædd mynd væri í dökkum tónum og að um væri að ræða sögulegan atburð. Sem slík gæti hún ekki talist brjóta gegn einkalífi fjölskyldu fylkisstjórans. Þann 24. febrúar 1998 var umrætt lögbann staðfest á millidómstigi. Var kæranda gert að birta, á eigin kostnað, yfirlýsingu þess efnis að myndbirtingin hefði verið án samþykkis fjölskyldu fylkisstjórans og að hún teldist alvarlegt brot gegn einkalífi þeirra. Þann 20. desember árið 2000 var áfrýjun kæranda vísað frá áfrýjunardómstól vegna annmarka á málatilbúnaði.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi að brotið væri í bága við tjáningarfrelsi sitt samkvæmt 10. gr. sáttmálans með því að gera honum að viðlagðri sekt að birta yfirlýsingu um að myndbirtingin hefði verið í óþökk fjölskyldunnar.

Niðurstaða

Að mati dómstólsins taldist skylda til birtingar tiltekinnar yfirlýsingar takmörkun á tjáningarfrelsi kæranda samkvæmt 10. gr. Heimild sína hefðu yfirvöld byggt á ákvæði laga sem gæfi dómstólum nákvæmlega skilgreindar heimildir til að koma í veg eða stöðva brot á einkalífi einstaklinga. Dómstólar hefðu þróað inntak umrædds ákvæðis með viðtekinni dómaframkvæmd og aðlagð það að hinum ýmsu aðstæðum. Dómstóllinn benti einnig á að hefði væri fyrir því í frönsku réttarkerfi að kveða á um viðurlög sem fælust í að birta yfirlýsingar af þessu tagi. Sem slík uppfyllti lagaheimildin þau skilyrði að vera bæði aðgengileg almenningi og nægilega fyrirsjáanleg til að teljast lögmælt eins og kveðið væri á um í 2. mgr. 10. gr. sáttmálans.

Að mati dómstólsins væru markmið umræddrar takmörkunar lögmæt, þ.e. til verndar mannorði og réttindum annarra. Dómstóllinn benti einnig á að umrædd réttindi féllu innan marka 8. gr. sáttmálans um friðhelgi einkalífs og fjölskyldu.

Við mat á því hvort takmörkunin væri nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi leit dómstóllinn til þeirra réttinda og skyldna sem samofin væru því þegar kærendur neyttu tjáningarfrelsis síns og hamlandi áhrifa viðurlaganna sem um ræddi.

Hvað varðaði réttindi og skyldur sem samofin væru tjáningarfrelsinu ítrekaði dómstóllinn að sú sorg sem fylgdi andláti náins ættingja gæti í ákveðnum tilvikum lagt þá skyldu á stjórnvöld að grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að tryggja friðhelgi einkalífs og fjölskyldu aðstandenda. Í máli þessu hefði hin særandi mynd verið birt aðeins 13 dögum eftir að fylkisstjórinn var myrtur og 10 dögum eftir jarðarför hans. Að mati dómstólsins hefðu blaðamenn átt að sýna fyrirhyggju og nærgætni í ljósi þess að umræddur einstaklingur lést með voveiflegum hætti. Andlát hans hefði verið mikið áfall fyrir fjölskyldu hans sem lagðist gegn myndbirtingunni áður en hún átti sér stað. Birting myndarinnar í tímariti sem prentað væri í stóru upplagi hefði aukið á þjáningar nánustu ættingja í kjölfar morðsins. Í ljósi þessa gætu þau haldið því fram að friðhelgi einkalífs þeirra hefði verið skert.

Dómstóllinn kannaði næst hve mikið það takmarkaði tjáningarfrelsi fjölmiðla að gera þeim að birta yfirlýsinguna sem um var deilt. Hann benti á að franskir dómstólar hefðu hafnað kröfum fjölskyldunnar um haldlagningu m.a. á tímariti kæranda þar sem myndina var að finna. Dómstóllinn benti á að yfirlýsingin sem kæranda var gert að birta hefði verið umorðuð í niðurstöðu efra dómstigs og það gæfi til kynna að franskir dómstólar tækju sérstakt tillit til ritstjórnarlegs frelsis tímarits kæranda en eitt af helstu einkennum þess væri birting greina ásamt sláandi myndum. Af öllum þeim viðurlögum sem kveðið væri á um í frönskum lögum þá væri umrædd lagaheimild sem mótafst hefði í dómaframkvæmd, bæði í eðli sínu og efni, hin vægasta sem um væri að ræða og af þeim öllum þá fæli hún í sér minnsta takmörkun á réttindum kæranda.

Ástæður franskra dómstóla fyrir því að gera kæranda að birta yfirlýsingu í vikuriti sínu hefðu því verið bæði nægjanlegar og málinu viðkomandi og meðalhöfs hefði verið gætt við val á aðgerðum. Að mati dómstólsins hefði því ekki verið brotið í bága við 10. gr. sáttmálans. Tveir dómara skiluðu séráliti.